

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

A CSERÉNFAI
HEGYLÁBI KASZÁLÓ
TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETHEZ

Összeállította: Mille János környezetmérnök
Készült: 2010 augusztus hónapban

Általános információk

Összefoglaló adatok

Terület neve: Cserénfai hegylábi kaszáló Természetvédelmi Terület	Természetvédelmi törzskönyvi száma: ---	Területe: 18,8048 ha
Fokozottan védett területek: nincs		Területe: ---
Nemzetközi kijelölések:	Jegyzékszám:	Bejegyzés dátuma:
Megye: Somogy megye	Érintett települések: Cserénfa	
Elsőfokú természetvédelmi hatóság: Cserénfa Község Önkormányzatának jegyzője	Kijelölt természetvédelmi kezelő: Cserénfai Tájvédelmi Egyesület	
Terv időtartama: 2010 - 2015	Terv készítője: Mille János	Végrehajtásáért felelős: Ifj. Zsille Péter
Összefoglalás: A Cserénfai hegylábi kaszáló Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelésének elsődleges célja az egykori motocross-pálya területének helyreállítása után létrejövő hegylábi legelőhöz kötődő növény- és állatvilág megőrzése.		

1. Természetvédelmi célkitűzések

Jelenleg a terület erősen sérült az 1990-es évek közepéig folytatott motocross tevékenység miatt. A versenyzés felhagyása óta eltelt közel 15 év alatt a terület erősen elgyomosodott, helyreállítása nem történt meg, melynek következtében az eredeti talajszerkezet és talajfelszín sem került visszaállításra. A területen az évente csak 1-2 alkalommal végzett kaszálás következtében ruderális gyomvegetáció alakult ki, csak helyenként található a hegylábi lősnövényzetre jellemző társulás. Az alacsony zavarás következtében a védett tarka kosbor (*Orchis tridentata*) valamint a fokozottan védett gyurgyalag (*Merops apiaster*) egy-egy kis állománya telepedett meg a területen. Az előbbi állománya mintegy 10-12 fő nagyságú, míg az utóbbi állománya mintegy 8-10 párra tehető.

A fő veszélyeztető tényezőket a gyomvegetáció további térhódítása, a fészkelőhelyet biztosító partfal benövényesedése, valamint az egyre inkább terjedő invázió kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) állományának erősödése jelenti.

A terület természetvédelmi kezelésének célja a két védett faj állományának fenntartása, az invázió növényfajok állományának visszaszorítása.

2. Természetvédelmi stratégiák

Az előző fejezetben meghatározott természetvédelmi kezelési célkitűzések elérése érdekében a területet rendszeresen kaszálni kell, hogy a védett fajok állománya továbbra is fennmaradjon.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Földtani, felszínalaktani természeti értékek, barlangok védelme

A tervezési területen nincs védett, fokozottan védett földtani, felszínalaktani érték.

Élőhelyek kezelése, fenntartása

A tervezési területen található gyepek művelési ágú területeket rendszeresen kaszálni kell.

Fajok védelme

A gyurgyalag állományának védelme érdekében a partfalat évente egyszer, legkésőbb április 15-ig a lágú- és fűszárú növényektől mentesíteni kell, illetve szükség esetén a partfal függőlegességét biztosítani kell.

A tarka kosbor állományának védelme érdekében április 1. és június 30. között az érintett területrészt tilos kaszálni.

Táj- és kultúrtörténeti értékek

A tervezési területen nem található táj- és kultúrtörténeti értékek.

Látogatás

A tervezési terület szabadon látogatható.

Oktatás és bemutatás

A tervezési területen nem történik természetvédelmi célú oktatás, nevelés.

Kutatás, vizsgálatok

A tervezési terület szabadon kutatható.

Terület- és földhasználat

A tervezési területen a terület helyreállítása után nem végezhető olyan tevékenység, mely a talaj vagy talajfelszín egy részének vagy egészének elhordását, megsemmisülését jelenti.

A természetvédelmi szempontból értékes fajok védelme érdekében a gyepterület művelési ág nem változtatható meg.

Természetvédelmi infrastruktúra

A terület nem rendelkezik természetvédelmi infrastruktúrával.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Szántó művelési ágú területek kezelése

A tervezési területen szántó művelési ágban lévő területek nem találhatók.

Gyep (rét és legelő) művelési ágú területek kezelése

A tervezési területen található gyep művelési ágban lévő területeket évente az időjárástól függően 2-3 alkalommal kaszálni kell géppel vagy kézzel. Az aranyvesszővel fertőzött területeken csak kézi gyomirtás lehetséges, mely során a gyökereket is el kell távolítani.

Szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágú területek kezelése

A tervezési területen szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágban lévő területek nem találhatók.

Nádas művelési ágú területek kezelése

A tervezési területen nádas művelési ágban lévő területek nem találhatók.

Erdők kezelése

A tervezési területen található, erdő művelési ágban lévő területek kezelése a vonatkozó erdészeti üzemtervnek megfelelően kell, hogy történjen.

Fásított terület művelési ágú területek kezelése

A tervezési területen fásított terület művelési ágban lévő területek nem találhatók.

Halastó művelési ágú területek kezelése

A tervezési területen halastó művelési ágban lévő területek nem találhatók.

Művelés alól kivett területek kezelése

A tervezési területen művelés alól kivett művelési ágban lévő területek nem találhatók.

Védetté nyilvánítást megalapozó leírás

A védetté nyilvánítandó terület 5 különálló helyrajzi számot foglal magába Cserénfa község külterületén, összesen 18,8048 hektáron.

A helyrajzi számok az alábbiak:

- Cserénfa 032,
- Cserénfa 033,
- Cserénfa 034/3,
- Cserénfa 037,
- Cserénfa 039/6.

A fenti helyrajzi számok által érintett területek közül a Cserénfa 039/6 Natura 2000 minősítésű terület.

A területek az Észak-Zselicben találhatók, mely tipikusan hegyvidéki terület. A hegység lábánál hajdan megtalálható hegylábi legelők, kaszálók mára nagyrészt eltűntek, helyükön vagy mezőgazdasági termelés folyik, vagy többségükben elgyomosodtak, s mind botanikai, mind zoológiai, mind tájképi szempontból alacsony értéket képviselnek. A fenti területeken ezzel szemben még található olyan értékek, melyek megalapozzák a védetté nyilvánítást, ugyanakkor egy későbbiekben elvégzett renaturációval a tájképbe illesztés is sikeresen megoldható.

A természetvédelmi értékek közül két fajt kell kiemelni: a fokozottan védett gyurgyalagot (*Merops apiaster*) és a védett tarka koskort (*Orchis tridentata*). A gyurgyalag hazánk több pontján is megtalálható, azonban populációjuk az élőhelyek csökkenése (a fészkelőhelyet biztosító homokfalak benövényesedése) miatt mindenhol veszélyeztetett. Ugyanakkor az is tény, hogy az Észak-Zselicből nincsenek ismert adatok e faj előfordulására vonatkozóan. Cserénfa külterületén mintegy 15-17 pár gyurgyalag fészkel, így ez az állomány mind helyi, mind kistérségi szempontból nagyon jelentősnek nevezhető.

A tarka kosbor hazánk egyik leggyakoribbnak mondható kosborfaja, mely a homoki területeken többféle is megtalálható. Ugyanakkor a Zselicségre kevésbé jellemző a homoktalajok előfordulása (a záró társulása az erdő), azok legfeljebb a hegylábi legelőkön fordul elő, akkor is leginkább löszsel vegyesen. E kritériumok fényében a növény 10 töves populációja szintén helyi, kistérségi jelentőséggel bír.

E két védett faj mellett a terület – gyeppellegéből adódóan – számos egyéb védett vagy fokozottan védett állatnak nyújt élő- vagy táplálkozóhelyet, így pl. a fokozottan védett fekete és fehér gólya (*Ciconia nigra*, *C. ciconia*) is rendszeresen előfordul a területen. E fajok védelme elengedhetetlen a táplálkozó-területek megóvása nélkül, így a terület védetté nyilvánítása és kezelése közvetlenül e fajok állományának megőrzéséhez is hozzájárul.

A madarak mellett a hüllők számára is fontos a terület megóvása, tekintettel arra, hogy hazánkban minden hüllő védettséget élvez. A területen a hüllők közül a gyakoribb zöld gyík (*Lacerta viridis*) és a fűrgye gyík (*Lacerta agilis*) található meg.

Összefoglalva elmondható, hogy a terület természeti értékeinek megóvása csak a védetté nyilvánítással, és az azt követő rendszeres kezeléssel (szelektív módon végzett kaszálás, mind térben és időben) valósítható meg.

Cserénfa, 2010. augusztus 3.

Zoltán Batist